
**STUDY RESEARCH ON THE RESULT OF IMPLEMENTATION OF THE METHOD-
DEBATE IN THEIR BIOLOGICAL TRAINING****Nicola Vakirlov**St.St. Cyril and Methodius School, Plovdiv, Bulgaria koko_abv.bg**Delka Karagiozova**Department of Developmental Biology, Plovdiv University, Plovdiv, Bulgaria, dkarak@abv.bg

Abstract: At the present stage of the development of the Bulgarian school teachers find themselves in a new social and school environment. They face the challenges of today which place high demands on their personality, their professional training and qualification. Assessing the significance of this issue, the current empirical study is aiming at developing a theoretically grounded and effective methodology for conducting a school debate as well as its experimental verification in the study of biological and health education in grades 7, 8 and 9, regarding raising students' motivation. For this purpose, a questionnaire has been developed to examine the students' opinion of raising their motivation in three directions: interest, attitude, communicativeness. The questionnaire was conducted among students from four schools in the country, after having biology lessons through the interactive method of *debating*. The results of the questionnaire show that *debating* is a method that contributes not only to the development of students' personal qualities, such as creativity, communicativeness, attitude, research thinking, but also on the basis of the development of these qualities, training through *debating* increases students' motivation

Keywords: training, debate, motivation, students

**ИЗСЛЕДВАНЕ МОТИВАЦИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ В РЕЗУЛТАТ НА
ПРИЛАГАНЕ НА МЕТОДА –ДЕБАТ В ОБУЧЕНИЕТО ИМ ПО БИОЛОГИЯ****Никола Вакрилов**СОУ“ Св. Св. Кирил и Методий , Пловдив, България koko_abv.bg**Делка Карагъзова**Биологичен факултет на ПУ-Паисий Хилендарски, Пловдив, България dkarak@abv.bg

Резюме: На сегашния етап от развитието на българското училище учителят се намира в нова социална и училищна среда. Той е изправен пред предизвикателствата на днешния ден, които поставят изисквания към личността му, към неговата професионална подготовка и квалификация. Оценявайки значимостта на проблема, настоящото емпирично изследване си постави за цел да разработване на теоритично обоснована, ефективна, методика за провеждане на учебен дебат, както и нейната експериментална проверка при изучаването на биологично и здравно образование в 7, 8, и 9 клас, отнасящо се до повишаване мотивацията на учениците. Разработена е анкетна карта проучваща мнението на учениците относно повишаване на мотивацията им в три направления: интерес, отношение, комуникативност.

Анкетата е проведена сред ученици от четири училища в страната, след провеждането уроци по биология чрез интерактивния метод-Дебат. Резултатите от проведената анкета сочат, че дебатът е метод, който способства не само за развиването на личностни качества на учениците, като креативност, комуникативност, отношение, изследователско мислене, но също така на базата на разгръщането на посочените качества, с обучението чрез дебат се повишава и мотивацията на учащите се.

Ключови думи: обучение, дебат, мотивация, ученици.

1.УВОД

На сегашния етап от развитието на българското училище учителят се намира в нова социална и училищна среда. Той е изправен пред предизвикателствата на днешния ден, които поставят изисквания към личността му, към неговата професионална подготовка и квалификация. Тези изисквания произтичат и от европейските тенденции за повишаване качеството на образованието чрез смяна на парадигмата в обучението, като единство от учене и преподаване. Става все по-ясно, че опитите за структурни, организационни и институционално наложени промени няма да доведат до желания резултат, ако не се

потърсят възможности за повишаване на качеството на учебния процес „отвътре” чрез ново осмисляне на насочеността и характеристиките на педагогическото въздействие и взаимодействие [1].

2. ЦЕЛ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Оценявайки значимостта на проблема, настоящото емпирично изследване си постави за цел да разработване на теоритично обоснована, ефективна, методика за провеждане на учебни дебати и нейната експериментална проверка при изучаването на биологично и здравно образование в 7, 8, и 9 клас.

Методологията на изследването се основава на анкетния метод. Разработена е анкетна карта проучваща мнението на учениците относно повишаване на мотивацията им в три направления: интерес, отношение, комуникативност.

Анкетата е проведена сред ученици от четири училища в страната, след провеждането уроци по биология чрез интерактивния метод – Дебат. Въпросите в анкетната карта са с избран отговор от посочени три възможности (Да, Не и Отчасти).

3. ОБЕКТ НА ИЗСЛЕДВАНЕ

Обект на изследване е процесът на обучение чрез дебати на 17-16 годишни ученици, при изучаване на учебното съдържание по биология и здравно образование в 7, 8 и 9 клас.

4. ПРЕДМЕТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Предмет на изследването е разработване и апробиране на методика за провеждане на учебни дебати при изучаване на биологично и здравно образование в 7, 8, и 9 клас, за повишаване мотивацията на учениците.

5. ПРЕДСТАВЯНЕ И АНАЛИЗ НА ПОЛУЧЕНИТЕ РЕЗУЛТАТИ

Анкетиран са общо 387 ученици от четири училища в България.

Разпределението по пол сочи че, 202 ученика или 52,20% са момичета и 185 ученика или 47,80% са момчета. Не се констатира съществена разлика между броя на момичетата и момчетата.

Разпределението по класове сочи, че 132 ученика или 34,10% са от седми клас, 143 ученика или 37% са от осми клас 112 ученика или 28,90% са от девети клас. Не се установява съществена разлика в броя на учениците в трите класа (фиг 2).

Констатираме, че най-голям брой ученици 114 или 29,50% са анкетиране от училище “Св. Св. Кирил и Методий”. От училище „ Никола Вапцаров”-Царево броят на анкетираните ученици е 108 или 27,90%, последван от броя на учениците в училище „Никола Вапцаров”-Приморско с 84 ученици или 21,70%. Най-малък е броят на учениците от училище - „Васил Левски” –Малко Търново съответно 81 или 20,90%. Не се констатира съществена разлика в броя на анкетираните ученици в четирите училища.

Отговорите им на анкетата, са представени на фигура № 1.

Констатираме, че на 1-ви, 2-ри, 3-ти, 4-ти, 7-ми, осми, 9-ти, 10-ти и 11 въпрос всички ученици са отговорили положително.

На всички ученици им е било интересно провеждането на дебат по биология. Научили са какво е дебат и как се провежда, повишили са умението си за търсене и обработка на информацията. Според данните от анкетата дебатът е допринесъл повишаването на умението на учениците да излагат мислите си ясно и убедително, спомогнал е да мислят творчески и критично, повишил е умението им за работа в екип и изслушване, както и умението за говорене пред публика и формулиране на въпроси.

Констатираме, че на 5-ти въпрос 66,70% от учениците считат, че дебатът е повишил умението им да защитават позицията си конкретни доводи и 33,30% са на мнение, че умението им да защитават позицията си конкретни доводи се е повишило отчасти.

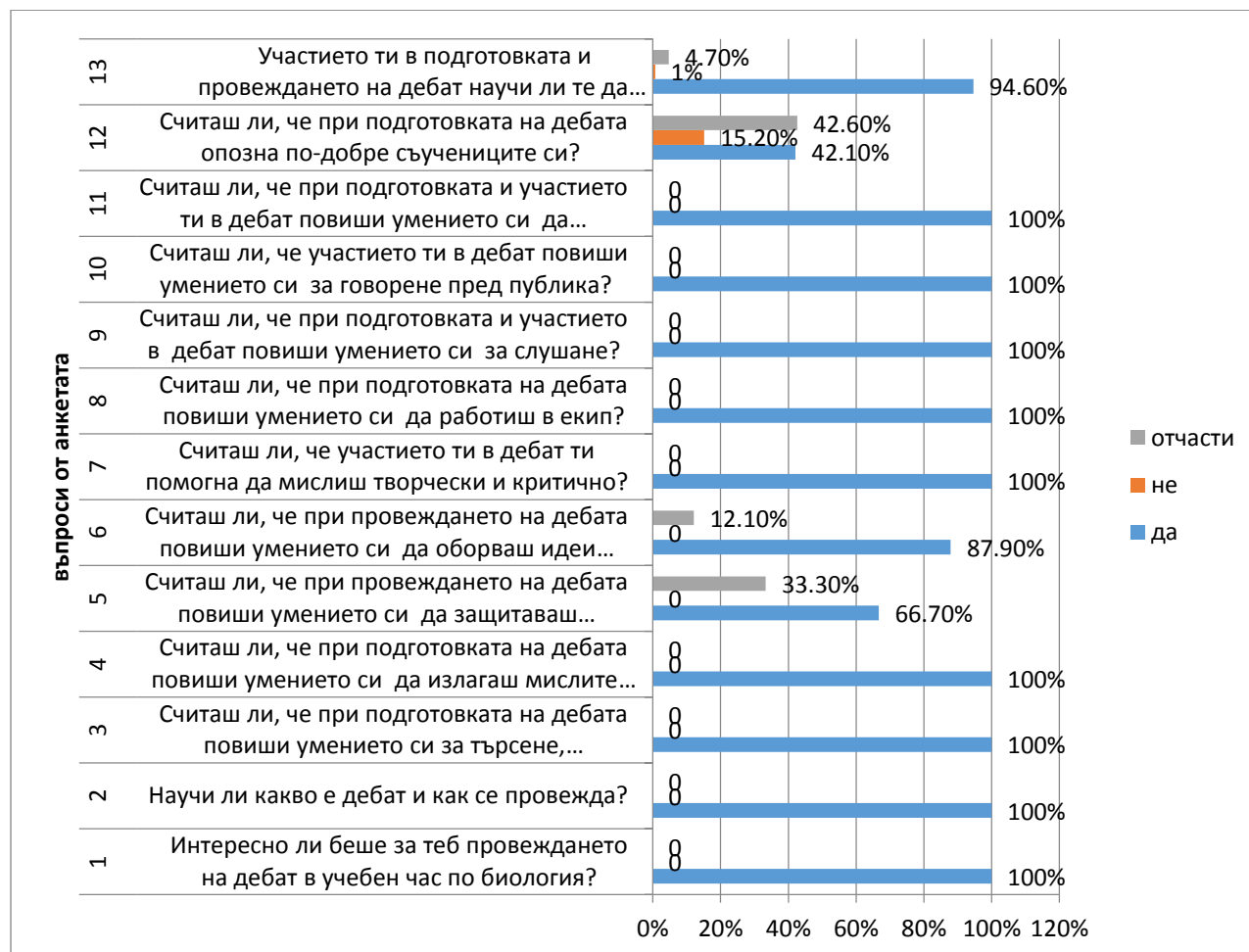
На шести въпрос отнасящ се до повишаване на умението за оборване на идеи чрез обмислени аргументи 87,90% от учениците са на мнение, че дебатът е повишил умението им и 12,10% считат, че отчасти е повишено умението им за оборване на идеи, чрез обмислени аргументи.

Интересни са отговорите на 12-ти въпрос, относно това дали дебатът е спомогнал за опознаване на съучениците им, като 15,20% считат, че не са опознали съучениците си чрез провеждането на дебат, 42,60% считат, че отчасти са опознали съучениците си и 42,10% са опознали съучениците си по-добре при подготвянето на дебат.

На 13-ти въпрос 94,60% са отговорили че дебатът ги е научил да уважават другата гледна точка, 4,70% отчасти и само 1% считат, че провеждането на дебатът не е спомогнал да уважават другата гледна точка.

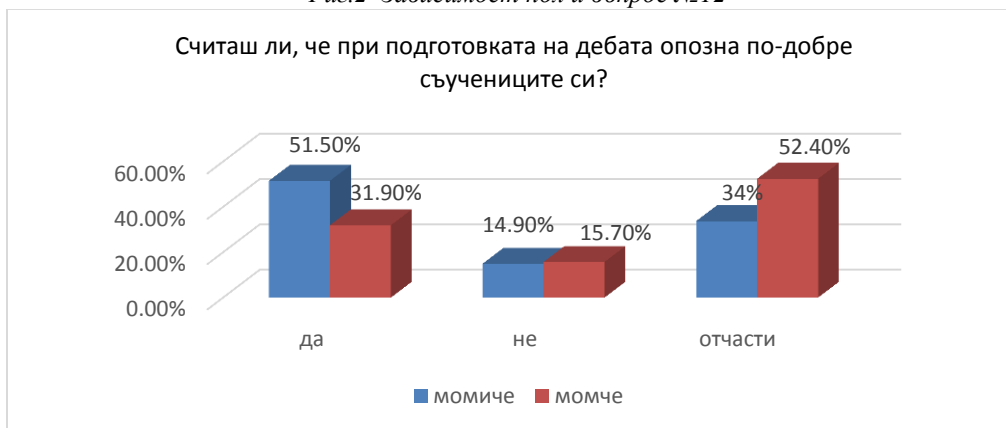
Резултатите от анкетата ясно сочат, че дебатът като интерактивна форма по биология е предпочитан от учениците, поради това че развива в тях умения за дефинирано и креативно мислене, усъвършенства речевите възможности пред публика, допринася за зачитане на различната гледна точка и способства за опознаване на съучениците.

Фиг. 1 Резултати от анкетата

Изследвайки зависимостите по пол не се констатира зависимост от пола на първи, втори и трети въпрос от анкетата. Всички момичета и момчета е било интересно провеждането на дебат в учебния час по биология. Всички момичета и момчета са на мнение, че са научили какво е дебат и как се провежда. Анализирайки зависимостите на отговорите на 12- въпрос (фиг.2), констатираме че 51,5 % от момичетата са по- категорични, че по време на дебата са опознали по-добре съучениците си $P < 0,001$ ($\chi^2 = 16,82$).

Фиг.2 Зависимост пол и въпрос №12

Този резултат се подкрепя от изследвания, според които различната мотивация и ориентация на двата пола води в голяма степен до различия в техните жизнени цели. При жените приоритет имат ценности, които репрезентират експресивни, комуникативни и колективни цели, а при мъжете – ценности, свързани с инструментални и индивидуални цели [2, 3, 4]. Жените са по-целеустремени, притежават по-голяма социална интелигентност, както и при извършването на множество дейности показват по-голяма методичност [5].

Анализирайки зависимостите- клас констатираме, че всички ученици от седми, осми и девети клас е било интересно провеждането на дебата, учениците от всички класове са научили как се провежда дебат и са повишили уменията си за търсене на информация и обработка на информация.

Не се откриха зависимости от клас и 1 –ви, 2-ри и 3-ти въпроси.

Данните от четвърти въпрос сочат, че по-голям процент от седмокласниците считат, че при подготовката на дебата са повишили уменията си да излагаш мислите си ясно, ефективно и убедително $P < 0,001$ ($\chi^2 = 19,06$). (фиг.3).

Фиг. 3 Зависимост клас и въпрос №4

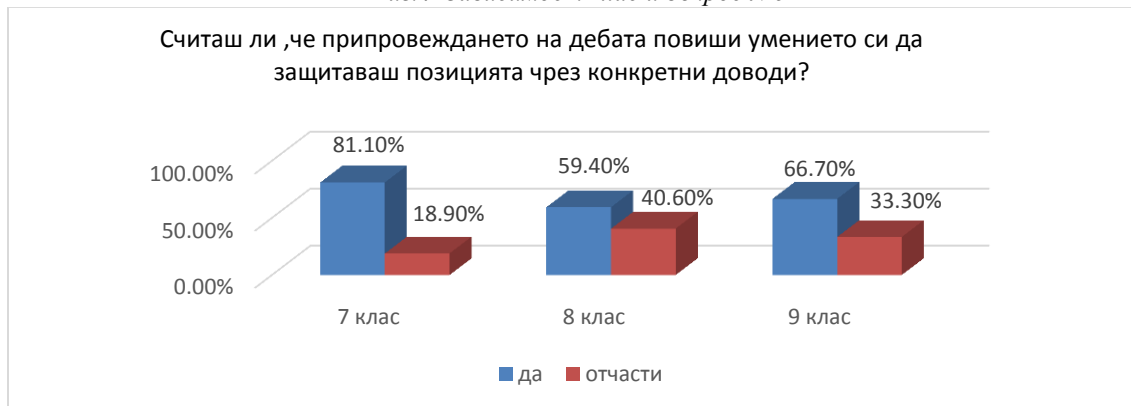
Тези резултати отдаваме на факта, че седмокласниците са в процес на натрупване на знания и умения, стремеж за създаване на тяхно уникално разбиране на реалността. В този период на биологично юношество се усилват функционалните възможности на мозъка, за което важен дял има и обогатяването, усъвършенстване на речта. Тя допринася за повишаване на съзнателната активност на личността, на самовискателността и самоконтрола [6].

При деветокласниците е завършило инстинктивното противодействие между знания и предложения на възрастните. Деветокласниците са създали вече свой уникален стил от знания и поведение с критичен

ентузиазъм за учене, достигнал до максималните им възможности на мисленето. Съществува утвърждаване в познавателната дейност, което постепенно изменя отношението към знанията [6]

Анализирайки зависимостта клас и въпрос №5 констатираме, че по-голям процент от седмокласниците (81,10%) считат, че при провеждането на дебата са повишили умението си да защитаваш позиция чрез конкретни доводи $P < 0,001$ ($\chi^2 = 18,69$). Най-малък е процентът на седмокласниците 18,90% отговорили на този въпрос с отчасти (фиг.4).

Фиг.4 Зависимост клас и въпрос №5

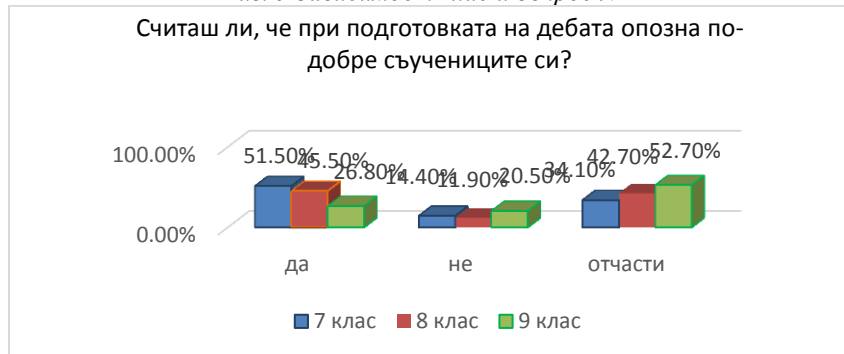

Няма ученици от различните класове отговорили отрицателно на въпроса. Констатираните резултати отново обясняваме с възрастовата психология според, която подрастващите самокритично се вглеждат в себе си, критично се отнасят към възприеманото в околната среда, сравняват себе си с други референтни (авторитетни) за тях личности и особено се влияят от другарите. Нараства потребността от самостоятелност, независимост. Подрастващите искат да взимат решения, да проявяват инициативи, да превъзмогват трудности. Основна черта е волята за автономия. Тя е причина личността ревностно да отстоява свои възгледи. Тъй като характерът е все още в процес на изграждане и няма достатъчна устойчивост, то това се отразява върху отношенията и преживяванията [6].

Данните сочат, че процентът на учениците в седми, осми и девети клас е значително голям и почти с близки стойности, (около 88%), което потвърждава, че дебатът е повишил умението на учениците от различните класове да оборват идеи чрез добре обмислени аргументи. Не се констатира зависимост между класовете и въпрос № 6.

Не се откриха зависимости клас и въпроси № 7, 8, 9, 10 и 11. По-голям процент от седмокласниците (51,50%) считат, че при подготовката на дебата са опознали по-добре съучениците си $P < 0,01$ ($\chi^2 = 17,48$). Най-голям е процентът на учениците от деветите класове (52,70%) отговорили, че отчасти са опознали по-добре съучениците си при прилагането на дебат (фиг. 5).

Фиг. 5 Зависимост клас и въпрос №12

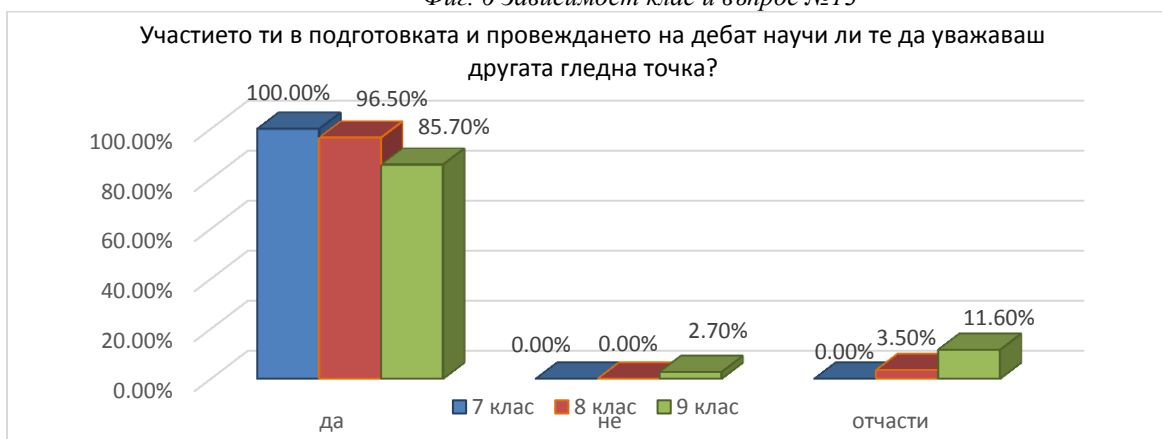
Общото психофизическо състояние на деветокласниците и социалната им ориентация към идеалното, справедливото в живота правят тази възраст емоционално най-чувствителната, най-отзивчивата, най-силно изживяваща сполуките и несполуките. И преживяванията са толкова свързани с личните

постижения и проблеми, колкото и с обществените. Повишената емоционалност съпътства неизменно жизнения път на подрастващите, присъства във всяко тяхно начинание. Насочени към себе си критично оценяват и изживяват своето поведение и дейност. В силното си желание възприеманото да съответства на ценностите, които са актуални в съзнанието на подрастващите, те са критични към другите и живеят с мисълта, че същият критичен поглед на околните е отправен и към тях. Това ги кара да се вглеждат в своята самооценка, да я подлагат на изпитание, проверка, на съмнения и коригиране и в този смисъл е налице известна криза на самооценката [7].

Учениците от седми (100%) и осми клас (96, 5%) са по-категорични, че участието им в подготовката и провеждането на дебат ги е научило да уважаваш другата гледна точка $P < 0,001$ ($\chi^2 = 26,96$). Само 2,7% от деветокласниците считат, че участието и подготовката в дебата не ги е научило да уважава другата гледна точка (фиг. 6).

Този резултат при 2,7 % от деветокласниците отдаваме на факта, че интензивното развитие на мисленето се основава на повече научни понятия, на обобщеност и логичност. Деветокласниците разполагат с възможности за по-дълбоко вникване в процесите и явленията и тяхното опознаване, по-целесъобразно и резултатно използват мисловните операции (сравняване, оценяване, доказване, предвиждане и др). Засилени са процесите на предварително ориентиране и оценяване на обстоятелствата, както и контролът, самоконтролът и способността, при необходимост, за своевременно внасяне на корекции в оценката на отношенията [8].

Фиг. 6 Зависимост клас и въпрос №13

6.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Основно условие за формиране и развитие на мотивационната сфера е включването на човешкия индивид в определена система обществено-практически отношения и предявяване към него на съответни изисквания. Активното учене, като обобщаваща съвременна психолого-педагогическа концепция за учене и преподаване, представлява интерес както в теоретичен план, така и по отношение на възможни практически решения [9].

Дебатът е метод, който способства не само за развиването на личностни качества на учениците, като креативност, комуникативност, отнашение, изследователско мислене, но също така на базата на разтръщането на споменатите качества, с обучението чрез дебат се повишава и мотивацията на учениците.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Д. Миткова, Георгиева Н, Райчева Н.Активно учене-нагласи на учителите СУ „Св. Климент Охридски” София, 2012.
- [2] Х. Силгиджия, Карабелова С., Герганов Е. Подобни и различни в рамките на българската култура. Резултати от представително изследване на ценностите и културните практики в България. Годишник на СУ, Книга Психология, т. 96, София, УИ “Св. Кл. Охридски”, с. 5 – 74 , 2007.
- [3] Д. Христова. Задачи на развитието и личностни трансформации през младостта.Годишник на СУ, Книга Психология, т. 90, София, УИ “Св. Кл. Охридски”, с. 157 – 180, 2001.

- [4] N. T. Feather.) Gender differences in values: Implications of the expectancy value model. New York, Spinger-Verlag, p. 31 – 45, 2009.
- [5] X., Льов. Психология на обучението (Въведение в психологията на обучението на подрастващите), 2005.
- [6] Л., Георгиева. Психология на развитието и възрастова психология. София, 2012.
- [7] Л., Андреева. Социално познание и междуличностно взаимодействие, София, 2013.
- [8] Г., Крейг. Психология развития, С. Петербург, 2000.
- [9] В.В., Брфман. Психологические особенности формирования модельных представлений в конструктивной деятельности старших дошкольников. - Возрастные особенности развития познавательных способностей в дошкольном детстве, стр 68-78, 2000.